

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

PRÁVNÍ REGULACE SPORTOVNÍCH AKTIVIT V CHKO LITOVELSKÉ POMORAVÍ

(Bakalářská práce)

Autor: Petra Němcová, Management sportu a trenérství

Vedoucí práce:

Mgr. Jiří Skoumal, Ph.D.

Olomouc 2011

Jméno a příjmení autora: Petra Němcová

Název závěrečné písemné práce: Právní regulace sportovních aktivit v CHKO Litovelské Pomoraví

Pracoviště: Katedra rekreologie

Vedoucí: Mgr. Jiří Skoumal, Ph.D

Rok obhajoby: 2012

Abstrakt:

Tato bakalářská práce se zabývá zjištěním právní regulace sportovních aktivit v chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví a vysvětlením proč je důležité regulovat sportovní aktivity v chráněných územích. V úvodní teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy. Následně objasněn vztah sportu a životního prostředí. Dále se pak práce zabývá právní úpravou ochrany přírody a ochranným režimem ve zvláště chráněných územích. V závěrečné fázi ochranným režimem v chráněné krajinné oblasti obecně, respektive konkrétně v CHKO Litovelské Pomoraví. Součástí této práce je i interview s paní Ing. Olgou Žerníčkovou.

Klíčová slova: Právo, životní prostředí, ochrana životního prostředí, sport, zvláště chráněná území, CHKO Litovelské Pomoraví

Souhlasím s půjčováním závěrečné písemné práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and Suriname: Petra Němcová

Title of the master thesis: Legal Regulation of Sports Activities in Conservation Area Litovelské Pomoraví

Department:Department of Recreologies

Supervisor: Mgr. Jiří Skoumal, Ph.D.

The year of presentation: 2012

Abstract:

This final work focuses on finding out the legal regulation of sports activities in conservation area Litovelské Pomoraví and explanation, why is important to regulate sports activities in protected area. In introductory part, are explained the main terms. Subsequently is clarified relation between sports and enviroment. Than the work focuses on finding out legal legislation of enviroment protection and system of protection in special protected areas. In the final part, common and concrete protection system in conservation area Litovelské Pomoraví. Part of the work i also interview with Ing. Olgou Žerníčkovou.

Keywords: Law, Enviroment, Protection of enviroment, Sport, Special protected areas, Conservation area Litovelské Pomoraví

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškeré použité zdroje informací.

Bělkovice – Laš'any, 12. prosince 2011

.....

podpis

Chtěla bych poděkovat panu Mgr. Jiřímu Skoumalovavi, Ph.D. za odborné rady a dohled nad prací. Velké díky patří i mé rodině a příteli, protože mě ve studiu celou dobu velmi podporovali.

OBSAH

1. ÚVOD	8
2. PŘEHLED POZNATKŮ	14
2.1. Právo	14
2.1.1. Právní normy	14
2.1.2. Pozitivní právo	14
2.1.3. Životní prostředí	15
2.1.4. Právo životního prostředí	15
2.1.5. Ochrana životního prostředí	16
2.2. Tělesná výchova a sport	16
2.2.1. Sport	16
2.2.2. Tělesná výchova	16
2.2.3. Vztah sportu a životního prostředí	17
2.2.4. Funkce sportu	17
3. CÍLE A ÚKOLY BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	19
4. METODIKA	20
5. VZTAH SPORTU A ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	21
5.1. Sportem ke zlepšení životního prostředí	22
5.2. Olympijské hnutí a ochrana životního prostředí	24
5.3. Opatření k ochraně životního prostředí přenesená do závodů, soutěží, turistické a rekreační činnosti	25
6. ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ	26
6.1. Dělení	26
6.2. Právní režim	29
6.3. Právní prostředky ochrany přírody a krajiny	31
7. ROZBOR OCHRANNÉHO REŽIMU V CHKO	34
7.1. Způsoby ochrany v CHKO	34
7.2. Orgány ochrany přírody a krajiny	35
7.3. Odpovědnost za porušení povinností při ochraně přírody a krajiny	37
7.4. Organizace ochrany přírody	38

8. CHKO LITOVELSKÉ POMORAVÍ	40
8.1. Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví	40
8.2. Správa CHKO Litovelské Pomoraví	40
8.3. Sport a turistika v CHKO Litovelské Pomoraví	42
8.4. Interview	44
9. DISKUZE	46
10. ZÁVĚR	48
11. SHRNU TÍ – SUMMARY	49
12. POUŽITÍ LITERATURA	51
13. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	53

1. ÚVOD

„Každý nebo téměř každý člověk si je v té či oné míře vědom, že je ve svém každodenním životě právem řízen, omezován, opravňován, ale dokonce i trestán“ (Kubů, Hungr & Osina, 2007, 15). Žijeme obklopeni právními normami. Právo stanoví, co je nutno udělat, v nejrůznějších oblastech života např. chce-li člověk uzavřít platné manželství. Každý společenský vztah je jistým způsobem upraven právními normami. Tyto právní normy představují pozitivní právo. „Pozitivní právo je soubor právních norem adresovaných lidem s funkcí a cílem organizovat, řídit, kontrolovat jejich chování ve společensky významných vztazích“ (Kubů, Hungr & Osina, 2007, 15). Abychom mohli dosáhnout těchto cílů, musí existovat veřejná státní moc, která je způsobilá prosadit svoji autoritativní vůli proti všem ostatním vůlím.

Životním prostředím podle § 2 z. č. 17/1992 Sb. o životním prostředí je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.

Právo na příznivé životní prostředí je obsaženo v čl. 35 LZPS. „Listina základní práv a svobod takto upravuje obecný princip práva životního prostředí, kterým je právo každého jednotlivce na příznivé životní prostředí, resp. na příznivý stav tohoto prostředí, tedy všech jeho jednotlivých složek a součástí“ (Klíma, 2009, 1284). Vymezení adjektiva příznivého, jakožto velice neurčitého pojmu, nám podává právní věda a to tak, že se jedná o: „takové životní prostředí, které je, resp. jeho složky jsou znečištěny či zatíženy do stanovených limitů (míry)“ (Klíma, 2009, 1283). K určení míry používáme např. hodnoty emisních limitů, ukazatele přípustného stupně znečištění, hladinu hluku či jiné standardy životního prostředí. „Zatěžování (např. formou znečišťování) je sice nežádoucí, není však protiprávní, neboť není zakázáno. Míra je hranicí nejen příznivosti/nepříznivosti, ale zlomem mezi jednáním po právu (byť nežádoucím, zpravidla zatíženým poplatky) a protiprávním“ (Klíma, 2009, 1283). Bez příznivého životního prostředí bychom nežili spokojeným životem a netěšili se zdraví.

Ochrana životního prostředí zahrnuje podle § 9 zákona č. 17/1992 Sb. o životním prostředí činnosti, jimiž se předchází znečišťování nebo poškozování životního prostředí, nebo se toto znečišťování nebo poškozování omezuje a odstraňuje. Zahrnuje ochranu jeho

jednotlivých složek, druhů organismů nebo konkrétních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb, ale i ochranu životního prostředí jako celku.

Právo životního prostředí je mladá právní disciplína, která se začínala vyvíjet v 70. letech 20. století. Souvisí to s obrovským pokrokem vědy, kdy za úspěchy stály také neúspěchy, které vedly k ekologickým katastrofám. Zákon o životním prostředí ve svém § 1 vymezuje základní pojmy a stanoví základní zásady ochrany životního prostředí a povinnosti právnických a fyzických osob při ochraně a zlepšování stavu životního prostředí a při využívání přírodních zdrojů; vychází přitom z principu trvale udržitelného rozvoje.

Právo neupravuje životní prostředí, ale chování lidí k němu, a proto je třeba rozlišovat mezi tím, co tvoří životní prostředí a tím, co představuje jeho ochranu. Předmětem práva životního prostředí jsou tak právními normami upravené společenské vztahy, které mají zajistit ochranu tohoto prostředí. O které právní vztahy jde, závisí na vymezení pojmu životní prostředí a ochrana životního prostředí. (Damohorský, 2010)

Jaký je vztah práva a životního prostředí? Životní prostředí je vše kolem nás a člověk je odjakživa bytost velice zvědavá, vynalézavá, pohodlná a často se zajímajíc jen sama o sebe popřípadě ještě o své blízké. Proto nás nepřekvapuje, když si vyjdeme na procházku do lesa a najdeme tam nepovolenou skládku, kterou zhodnotíme slovy: „někomu se zřejmě nechtělo dojet o pár kilometrů dál“. V dnešním uspěchaném světě není divu, že se čím dál tím častěji hovoří o právu životního prostředí, o způsobech ochrany životního prostředí. Troufla bych si říct, že bez právní regulace by se nám z životního prostředí stalo prostředí pro život nebezpečné.

Právo neupravuje životní prostředí ale chování lidí k němu. To lidé jsou důvodem, proč je nutné chránit životní prostředí. V posledních letech jsem v lese viděla více lidí na čtyřkolkách, než těch, kteří si tam šli jen zaběhat. Každý může přispět svým dílem k ochraně životního prostředí a to tím, že v první řadě začne u sebe a uvědomí si, čeho všeho se každý den na životním prostředí dopouští. Vše vychází z výchovy u rodin, kde děti dnes tráví většinu času u počítačů a do lesa se poprvé nezřídka kdy podívají až v šesté třídě, při příležitosti oslavy Dne Země. Je dobře, že je ochrana životního prostředí alespoň nějak právně upravena, ale do budoucna bude nejdůležitější osvěta. Právo v ochraně životního prostředí bude hrát jednu z hlavních rolí. To jak bude příroda a životní prostředí v budoucnu vypadat bude záležet jen na nás a v zemi, kde se každý snaží právo nějakým způsobem obejít, musí

být o to větší důraz kladen na výchovu a vzdělání. Půjde zejména o ochotu lidí chránit životní prostředí.

V této bakalářské práci se nejprve budu věnovat vztahu sportu a životního prostředí a zmíním se o tom, že se sportovní aktivity ve velké míře provozují ve zvláště chráněných územích. Dále se pak zaměřím na právní úpravu ochrany přírody a ochranný režim v zvláště chráněných územích. Ve finále představím ochranný režim v chráněné krajinné oblasti obecně, respektive konkrétně v CHKO Litovelské Pomoraví.

Vzhledem k době zpracování této práce vycházím ze stavu právních předpisů ke dni dokončení práce, 12. 12. 2011.

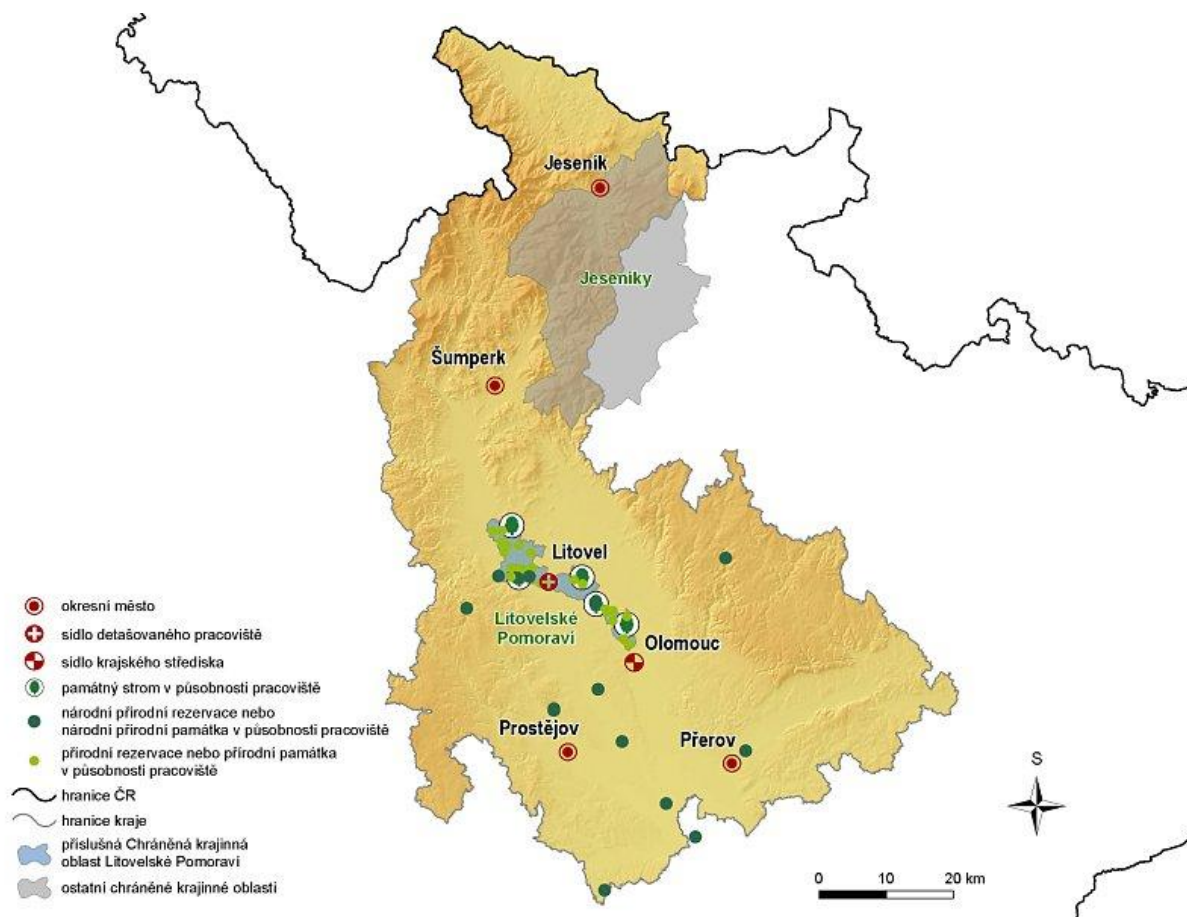
Na řece Moravě vzniknou vodácké kempy. „Ochranáři otevírají vodákům na řece Moravě cestu přes národní přírodní rezervaci. Klíčové rozhodnutí dává také nové možnosti vzniku sítě kempů podél řeky.“ (Janečková, 2011, B1). Už v letošním roce měly vzniknout 2 tábořiště. Sdružení Krásná Morava chtěla vystavět na břehu Moravy síť vybavených vodáckých kempů, i když správci chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví neprotestovali. Občanské sdružení narazilo na jiné problémy, nejčastěji to byly územní plány, které nedovolovaly stavět tábořiště v určitých místech, a dále chyběl klíčový dokument, kterým je vyznačení vodácké stezky Ramena řeky Moravy. V úseku zhruba od Litovle po Horku nad Moravou mají totiž vodáci zakázáno vjíždět mimo cesty schválené správou Chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví, protože tam hnízdí vzácní ptáci (Klimková, 2011). Ochranáři povolili sjíždět řeku Moravu, ale místa hnízdění vzácných ptáků se budou muset objet. Tento projekt je příležitostí, jak vodáctví v Pomoraví usměrnit, aby nepoškozovalo zdejší jedinečnou přírodu tzv. tábořením „nadivoko“, znečišťováním, rušením vzácného ptactva“ (Klimková, 2011).

Zrovna v tomto případě se nejedná o spor mezi ochranáři a sdružením Krásná Morava, ale i tak nám vyplyne, jakou roli hraje právo v ochraně životního prostředí. Než vůbec mohlo sdružení Krásná Morava začít s plány na výstavbu kempů okolo břehu Moravy, které je součástí Chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví, muselo dostat povolení od správy chráněné krajinné oblasti. Správa souhlasila, protože v tomto ohledu se jednalo o pomoc při ochraně životního prostředí v Litovelském Pomoraví. Vodáci Moravu sjížděli do té doby nelegálně, tábořili tzv. „nadivoko“ a zanechávali po sobě nepořádek. Správa nesouhlasila s vjížděním vodáků do Ramena řeky Moravy, kde hnízdí vzácní ptáci. Vybudování tábořišť, by mělo zabránit znečišťování přírody v CHKO, protože kempy budou odpovídat za pořádek

v Litovelském Pomoraví. Tyto vodácké kempy jsou účelné také proto, že neustále stoupá počet vodáků.

V tomto případě, kde celá akce stojí na povolení správců Chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví, se jedná o plán užitečný. A to z toho důvodu, že bude určitým způsobem turistika a sport v této oblasti regulována, ale zároveň podporována. Navíc odpadnou problémy, které s tábořením nadivoko vznikaly, jako jsou odpadky a vypálené kusy země. Města i vesnice si od toho slibují větší návštěvnost, a pokud se turisté budou řídit pravidly chování v CHKO, tak to prospěje jak přírodním tak i sociálně-ekonomickým podmínkám regionu.

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila území Chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví (dále jen CHKO Litovelské Pomoraví), která byla vyhlášena v roce 1990 v údolní nivě řeky Moravy mezi Olomoucí a Mohelnicí o rozloze 96 Km². Jako praktický případ mi poslouží vyjednávání vodácké stezky na řece Moravě a možnost sjíždění jejich chráněných částí. Nejcennější lokality uvnitř CHKO jsou chráněny jako maloplošná území, těch je necelá třicítka. Nadmořská výška CHKO Litovelské Pomoraví se pohybuje v rozmezí 210 m (řeka Morava v Olomouci) až 345 m (Jelení kopec). Rozsáhlé území s harmonicky utvářenou krajinou bylo odjakživa ovlivňováno lidskou činností, většinou se však jednalo o citlivý přístup a díky tomu se na celkem malé ploše podařilo zachovat řadu cenných přírodních lokalit. Vedle ochrany krajiny je cílem CHKO zajištění ekologicky vhodného hospodářského využívání krajiny a obnova hodnot a typických znaků (David & Soukup, 2011).

(www.litovelskepomoravi.ochranaprirody.cz)

(www.litovelskepomoravi.ochranaprirody.cz)

2. PŘEHLED POZNATKŮ

2.1. Právo

Podle Kubů, Hungra a Osinu (2007) právo stanoví, co je nutno udělat, chce-li člověk uzavřít platné manželství. Právo ukládá, aby děti posílal do školy v určitém věku a do určité doby. Právo stanoví, jakou rychlostí smí řídit vůz a jakou odpovědnost nese v případě nehody. Každé zaměstnání či povolání (řidiče, účetního, lékaře, advokáta, soudce) je upraveno právními normami. Člověk nepostaví chatu, tím méně divadlo nebo továrnu, aniž by respektoval normy a předpisy stavebního práva. Lze bez nadsázky říci, že není téměř žádný významný společenský vztah, který by nebyl upraven právními normami.

Podle Ryskovy (1994) definice práva, je právo soubor pravidel, podle kterých se odedávna organizuje a řídí lidské soužití.

2.1.1. Pozitivní právo

Kubů, Hungr a Osina (2007) ve své učebnici teorie práva používají následující definici pozitivního práva: „Pozitivní právo je systém obecně závazných modelů chování (právních norem), vyjadřujících ideály a hodnoty společnosti zorganizované ve stát, stanovených kompetentními státními orgány, určenými k organizaci, řízení, kontrole společenských vztahů právem upravených, jejichž zachování je vynutitelné státním donucením.“ V tom spočívají základní funkce práva, nikoliv vyčerpávající charakteristiky.

Subjekty, které tvoří pozitivní právo, jsou lidé a ti ve společnosti zorganizované ve stát vystupují v určitých institucionalizovaných formách – v kompetentních orgánech, jímž přísluší právotvorná pravomoc. Takovými orgány jsou např. parlament, vláda, ministerstva, ale mohou to být i jiné orgány. V každém případě je pozitivní právo (právo stanovené) vždy výrazem lidské aktivity, a to platí i o živelně se vytvářejícím právu obyčejovém (Kubů, Hungr & Osina, 2007).

2.1.2. Právní normy

Právní normy jsou všeobecně závazná pravidla chování, jejichž dodržování je vynutitelné státní mocí. Tvoří a vydávají je příslušné státní orgány předepsaným postupem a v předepsané písemné formě. Stát právními normami upravuje pouze takové společenské vztahy, v nichž je nutné za přispění státní moci poskytovat jejich účastníkům právní jistotu a ochranu (Ryska, 1994).

Jsou výsledkem normotvorné činnosti. Právní normy plní v mechanismu právní regulace funkci relativně stabilních programů, modelů chování, které stanoví míru povinného, oprávněného, zakázaného chování právních subjektů (Kubů, Hungr & Osina, 2007).

Právní normy stanoví příkazy, zákazy a dovolení určitého lidského chování, stanoví co má, nemá, smí, nesmí být (popř. může být nebo nemůže být). Právní normy co do svého vyjádření vystupují v právních normativních aktech (např. v zákonech). Právní normativní akty jako výsledky právo tvorné činnosti státních orgánů jsou vnější formou existence právních norem. Funkce normativních právních aktů spočívá v tom, že vnějším způsobem vyjádřením právních norem, že určují jejich právní sílu, jejich platnost a působnost (Kubů, Hungr & Osina, 2007).

Právní normy se od ostatních pravidel chování odlišují dvěma navzájem spjatými specifickými znaky – mají zvláštní formu (takovou, kterou stát uznává právě za formu norem právně závazných) a jejich zachování je vynutitelné (Bogszak, Čapek & Gerloch, 2004).

Základními znaky právních norem jsou normativnost, právní závaznost, obecnost, vynutitelnost státním donucením a státem uznaná nebo stanovená forma (Novotný et al, 2000).

2.1.3. Životní prostředí

Životním prostředím je podle § 2 zákona č. 17/1992 Sb. o životním prostředí, vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie. Z této definice vyplývá, že zákon považuje za životní prostředí hmotný svět a z něho jen tu část, kterou tvoří příroda (složky a ekosystémy). Přitom jde o prostředí nezbytné pro další existenci nejen člověka, ale všech živých organismů (Damohorský, 2010).

2.1.4. Právo životního prostředí

Milan Damohorský (2010) ve své učebnici práva životního prostředí, píše, že právo životního prostředí je mladou disciplínou, v níž se většina právních norem začala vytvářet až v posledních desetiletích. Nejsou zde proto takové poznatky z tvorby a aplikace dřívějších úprav, na které může navazovat většina ostatních právních oborů. Právo životního prostředí je proto v oblasti právní vědy i legislativy velmi dynamickým oborem. Nejde v něm jen o přenášení nových poznatků a požadavků na ochranu životního prostředí z jiných oblastí

(přírodních, lékařských, ekonomických, technických a sociálních věd apod.), ale také o hledání a formování prostředků ke zvyšování účinnosti práva. Při globálním ohrožování životního prostředí to platí nejen pro české právo, ale pro právo ve všech státech. Mnohé z problémů ochrany životního prostředí lze proto účinně řešit jen na mezinárodní úrovni a prostřednictvím mezinárodních smluv. Výsledky mezinárodní spolupráce jsou a nadále budou základem, který bude určovat směr dalšího vývoje českého práva životního prostředí.

2.1.5. Ochrana životního prostředí

Ochranu životního prostředí definuje zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí v § 9 jako činnosti, jimiž se předchází znečišťování nebo poškozování životního prostředí, nebo se toto znečišťování nebo poškozování omezuje a odstraňuje. Zahrnuje ochranu jeho jednotlivých složek, druhů organismů nebo konkrétních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb, ale i ochranu životního prostředí jako celku.

2.2. Sport

2.2.1. Tělesná kultura

Jak uvádí Dohnal (2002), je dnes v rámci Evropské Unie termín tělesná kultura, zahrnující tělesnou výchovu, sport i pohybovou – tělocvičnou rekreaci nahrazován zastřešujícím termínem sport.

Dle profesora Hodaně (2000) je „tělesná kultura sociokulturní systém, který jako výsledek činností, tvorby hodnot, vztahů a norem zabezpečuje specifickými tělocvičnými prostředky (tělesná cvičení) uspokojování zvláštních biologických potřeb člověka v oblasti fyzického a z něj vyplývajícího psychického a sociálního rozvoje s cílem jeho socializace a kultivace.“ Tělesná kultura je zastřešující pojem pro tělesnou výchovu, sport a rekreaci.

2.2.2. Sport a prostředí

Podle slov Tomáše Doležala (2001), který ve svém článku „Ochrana životního prostředí ve sportu“ definuje sport a prostředí. Sport a prostředí je překladem anglického Sport and Enviromental. Sportem jsou zde míněny všechny tělovýchovné aktivity soutěživého i nesoutěživého charakteru. Vedle atletiky, gymnastiky, hokeje, kopané a dalších sportů, kde jde vždy o vítězství, zahrnuje i běh pro zdraví, rekreační cyklistiku, plavání, lyžování, turistiku nebo cvičení v tělocvičně či posilovně, kde není prvořadým cílem sportovní výkon. V tomto pojetí tedy sport znamená společný název pro všechny pohybové aktivity, které se u nás rozlišují na tělesnou výchovu, sport a turistiku.

Pojem prostředí (ve smyslu slova environment) je také chápán poněkud širěji než u nás používaný termín životní prostředí. Životním prostředím rozumíme vodu, ovzduší, půdu, lesy, městské prostředí. Pojem prostředí však kromě toho zahrnuje i sociální podmínky existence člověka – kulturní a sociální prostředí, rodinné a pracovní vztahy. Ve sportu se to tedy týká také interpersonálních vztahů mezi sportovci, jejich vztahu k trenérům, funkcionářům, divákům, novinářům, podmínky pro provozování sportu i smysl pro dodržování sportovní etiky.

2.2.3. Vztah sportu a životního prostředí

Podle Tomáše Doležala (2001) sport a životní prostředí na sebe vzájemně působí. Vlastní realizace sportu, výstavba zařízení a infrastruktury sportu ovlivňuje životní prostředí v dané lokalitě – ať už negativně (zhoršení životního prostředí vlivem sportovní činnosti), nebo pozitivně (výstavba sportovních komplexů může znamenat také zkvalitnění životního prostředí pro místní obyvatele). Na druhé straně ovlivňuje životní prostředí sportovní aktivity (dostatek sněhu pro lyžařská střediska, vody pro vodní turistiku, znečištěné ovzduší nebo voda, jež může působit negativně na zdraví sportovce).

Ze vzájemné provázanosti sportu a životního prostředí plyne i povinnost právně regulovat sportovní činnosti, tam prováděné. V zájmu uchování, zlepšení životního prostředí jsou stanovena zákonem různá omezení a to nejen sportovní činnosti, ale také turistiky. Samotná sportovní činnost, pokud je prováděna šetrně, podle pravidel stanovených pro sportovní činnost v přírodě je dovolená a vítaná, nesmí poškozovat životní prostředí. Pokud chceme, aby si i budoucí generace, mohly jít např. zaběhat na čerstvý vzduch, splouvat část řeky, kde hnízdí vzácní ptáci, kochat se přírodou neovlivněnou lidskou činností, potom musíme tyto pravidla dodržovat.

2.2.4. Funkce sportu

Podle Králíka (2001) jednou z nejstarších funkcí sportu je zábava projevující se na jedné straně atraktivní podívanou pro diváka a na druhé straně činností sportovce (jeho sportovním výkonem). Nejedná se o jedinou funkci, kterou sport plní. Sportovní činnost je prostředkem odpočinku, odreagování se, jde o činnost dobrovolnou vykonávanou ve volném čase. Někdy bývá sport označován jako prostředek stabilizace osobnosti. Mezi další významné funkce patří funkce výchovná, kdy jedinci jsou vychováni k disciplíně. Také přispívá k tělesnému a duševnímu zdraví, odstraňuje různé negativní vlivy jako např. agresivitu a alkoholismus.

Mezi další významné funkce sportu patří podle Králíka (2001) funkce mezinárodně-interakční, která plní nezastupitelnou roli při vytváření mezinárodní sportovní spolupráce, a funkce ekonomická, jež se projevuje především v oblasti financování sportu, jeho postupné medializaci, komercializaci a v neposlední řadě profesionalizaci.

3. CÍLE A ÚKOLY BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zjistit způsoby právní regulace sportovních aktivit v Chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví a vysvětlit proč je důležité regulovat sportovní aktivity v chráněných územích.

Úkoly bakalářské práce

úkol č. 1. Vysvětlit vzájemný vztah mezi sportem a životním prostředím.

úkol č. 2. Rozbor právní úpravy zvláště chráněných území a ochranného režimu CHKO.

úkol č. 3. Regulace sportovních aktivit v CHKO Litovelské Pomoraví.

4. METODIKA

Moje bakalářská práce je zaměřena především na studování písemných dokumentů. A to právních předpisů, odborných publikací zaměřených na sportovní, životní a správní právo. Další metodou je interwiev s členem Správy CHKO Litovelské Pomoraví. K doplnění a aktualizování informací v bakalářské práci bylo nezbytné studium a analýza publikovaných názorů a internetových zdrojů.

Pro svou bakalářskou práci, která má jak charakter teoretický tak i praktický, zejména s ohledem na konkrétní interwiev, považuji za nejvhodnější, použít následující teoretické metody, které se navzájem prolínají a úzce spolu souvisí:

- Induktivní metoda – od jednotlivých informací postupně přicházím k obecnějším údajům a vytvářím co možná nejpřesnější obraz skutečnosti
- Deduktivní metoda – na základě vlastních poznatků doplňuji a upřesňuji chybějící údaje
- Přímá metoda – na základě pramenů týkajících se přímo studovaného jevu sestavuji vlastní studii
- Nepřímá metoda – doplňování faktů z dokreslujících zpráv
- Diachronní metoda – studium proměn, událostí, které se staly v průběhu vývoje
- Komparativní metoda – porovnávání faktů z většího množství zdrojů
- Analýza – podrobení získaných materiálů rozboru a jejich zhodnocení
- Syntéza a interpretace – spojení poznatků, zpracování, časové zařazení a provedení jejich výkladu
- Rozhovor (interview) – metodicky vedený rozhovor s cílem získat potřebné informace

5. VZTAH SPORTU A ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Sport se vždy provozoval v přírodě a na tom se v dohledné době nic nezmění. V poslední době jsou ale problematické sportovní aktivity ve zvláště chráněných územích, která jsou tu provozována ve velké míře. Tím dochází k nenávratnému poškozování přírodní krajiny. Sportovci rádi vyhledávají místa, kde nejsou upravené sjezdovky, kde zažijí více adrenalinu, proto často dochází k porušování návštěvních řádů ve zvláště chráněných územích, proto také vzrůstá počet úrazů a tragických událostí. V nedávné době skončil tragicky školní výlet na řece Moravě právě kvůli porušení pravidel bezpečnosti.

Člověk je součástí prostředí, žije v něm a je na něj pevně vázán. Svou činností prostředí ovlivňuje a zároveň prostředí ovlivňuje jeho práci. Mezi lidské aktivity provozované v přírodě patří sport, pro který prostředí tvoří rámec ve kterém je sport realizován. Sportovní činnost ve velké míře ovlivňuje prostředí (Doležal, 1998a).

Sport jako pohybová aktivita se provozuje na nejrůznějších úrovních od sportu pro zdraví až po vrcholové sportovce, od nejnižších klubů až po mezinárodní federace, kde nejvyšší stupínkem jsou olympijské hry. Prostředí jako takové neovlivňují jen sportovci samotní, ale kolem nich je celá řada dalších lidí jako organizační struktura sportovního klubu, diváci, sponzoři, sportovní zařízení a vybavení, sdělovací prostředky (Doležal, 1998a).

Každá sportovní akce sebou přináší zajištění stravování, ubytování, úklid, dopravu, energie, odpady, výstavbu, provoz a údržbu. Vliv sportovní události může být nepatrný na životním prostředí nebo naopak může způsobit nenávratné škody na životním prostředí. Sportovní akce dále mohou mít vliv na prostředí krátkodobý, např. zvýšená hladina zvuku (projevy diváků), nebo dlouhodobý vliv, který se projevuje i po skončení sportovní akce, ten je nejčastěji způsoben výstavbou sportovních zařízení a infrastruktury. (Doležal, 1998a).

Při každé sportovní akci dochází ke zvýšené koncentraci osob na menším prostoru a zároveň dochází ke zvýšení pohybových aktivit. Míra vlivu všech sportovních akcí závisí na vybrané lokalitě, na intenzitě jejího využití a na charakteru ekosystémů, které jsou v místě události. Komise „Sport a prostředí“ Mezinárodního olympijského výboru vytipovala následující problémy, které by měli organizátoři sportovních akcí brát v úvahu: zachování biodiverzity, ochrana ekosystémů, územní plánování, znečištění, přírodní zdroje a odpady, zdraví a bezpečnost, rušivé vlivy a ochrana kulturního bohatství (Doležal, 1998a).

Při sportu může docházet k přímému nebo nepřímému poškozování ekosystému a přírodních zdrojů, které s biodiverzitou přímo souvisí. Jak sportovní události konané v přírodě (např. závody v orientačním běhu, v lyžování, cyklistice), tak i rekreační pohybové aktivity (běh, chůze, cvičení v přírodě, turistické aktivity) mohou poškodit životní prostředí (Doležal, 1998a).

V posledních letech se projevuje snaha, aby pohybové aktivity v přírodě probíhaly v souladu s prostředím. Hovoří se o tzv. měkké (soft) turistice nebo o ekologicky udržitelné turistice. Tyto názvy vyjadřují úsilí sportovců i organizátorů sportovních a turistických akcí, aby tyto pohybové aktivity nepoškozovaly prostředí. Nejedná se o snahu omezovat sportovní aktivity v přírodě, ale aby sport neměl na prostředí negativní dopad. Toho lze dosáhnout např. těmito způsoby – omezením počtu účastníků sportovní akce, podpora menších akcí oproti masovým, podpora hromadné dopravy, respektovat značené tratě, turistické stezky, nenechávat odpadky v přírodě, nezačišťovat vodní zdroje. K tomu je třeba, aby sportovci měli dostatečné znalosti, jak se v přírodě chovat, aby svou činností nepoškozovali prostředí. Získání takových znalostí by mělo být součástí výchovné práce sportovního klubu, turistického oddílu dále je jde získat od průvodců, horských vůdců a v informačních střediscích. (Doležal, 1998a, 10).

5.1. Sportem ke zlepšení životního prostředí

Ze zpráv o průběhu sportovních soutěží vyplývají různá opatření pořadatelů k ochraně přírody a životního prostředí. Jako příklad si můžeme uvést olympijské hry v Naganu, kde naši hokejisté získali zlaté medaile. Při těchto hrách došlo ke zkrácení a pozměnění běžeckých a biatlonových tratí, aby nedošlo k narušení hnízdišť jestřábů a káňat. Dokonce start sjezdu mužů byl snížen z 1800 metrů nadmořské výšky, což vyžadovala mezinárodní lyžařská federace FIS, na 1600 metrů, to proto, aby nebyla narušena přírodní rezervace národního parku. Na těchto hrách bylo všech 26 000 pořadatelů oblečeno do recyklovatelných uniforem vyrobených podle nejnovější technologie výroby sportovního oblečení. Hlavním cílem této nové technologie je výroba zboží, které neškodí životnímu prostředí (Doležal, 1998b).

Mezinárodní olympijský výbor (dále jen MOV) věnuje otázkám životního prostředí velký význam a snaží se brát v úvahu ekologické aspekty při všech sportovních soutěžích a organizovat je s maximální citlivostí k životnímu prostředí. Úsilí o ekologizaci olympijských her se projevilo již o 4 roky dříve a to na zimních olympijských hrách v Lillehammeru v Norsku v roce 1994. Tyto hry díky svému programu dostaly přívlastek

„zelené hry“. „Všichni sportovci i veřejnost budou vychováni k odpovědnosti za stav životního prostředí. Předseda Mezinárodního olympijského výboru Antonio Samarach dokonce označil životní prostředí za třetí rozměr olympijských her, vedle sportu a kultury“(Doležal, 1998b, 10). Ekologické aktivity MOV se datují od roku 1992, kdy MOV akceptoval výzvu Světové konference o životním prostředí v Riu de Janeiro ke zlepšení životního prostředí Země (Doležal, 1998b).

Praktický příklad, kdy sport posloužil zlepšení životního prostředí, byl výběr hostitelské země pro letní olympijské hry v roce 2000, kde hlavní kritéria byla ekologická a ochrana životního prostředí. Díky nejlepší ekologické koncepci vyhrálo australské město Sydney. Vlády Austrálie a Nového jižního Walesu se zavázaly, že při organizaci olympijských her a při výstavbě a použití sportovních zařízení zajistí ochranu životního prostředí. Použitá technologie měla přispět k:

- k zastavení globálního oteplování
- k ochraně biodiverzity
- ke snížení množství emisí
- ke snížení množství látek škodících ozónové vrstvě.

Organizační výbor australských olympijských her však slíbil ještě něco navíc, a to že olympijské hry přispějí ke zlepšení životního prostředí v místě konání her. „Pokud vím, poprvé v historii se objevuje možnost, jak může sport přispět ke zlepšení životního prostředí.“(Doležal, 1998b, 10 - 12). Velice významné pro tyto olympijské hry byla oblast konání tzv. Homebush Bay, která od roku 1890 až do sedmdesátých let 20. století sloužila jako místo průmyslové výroby a zejména jako místo ukládání odpadu. Díky vrcholové sportovní události byla celá oblast rekultivována, tudíž došlo ke zlepšení životního prostředí v místě konání her. A to je velký přínos.

Do té doby docházelo pouze ke střetům mezi organizátory sportovních soutěží a sportovci na straně jedné a mezi ekologickými organizacemi, pracovníky ochrany přírody, správ národních parků a dalších chráněných oblastí na straně druhé. Tyto spory vznikaly zejména kvůli škodám, které sport životnímu prostředí v různé míře působil. V Sydney se podařilo realizovat všechny záměry organizátorů olympijských her, to ukazuje, že i takto masová akce dokáže přispět ke zlepšení životního prostředí. Na přípravách OH v Sydney se podílela organizace Greenpeace, např. byla použita solární energie a obnovitelné zdroje, voda byla

vyrobena recyklací dešťové vody, téměř všichni diváci používali městskou hromadnou dopravu, byl zachován ohled na původní přírodní celky. (Doležal, 1998b).

5.2. Olympijské hnutí a ochrana životního prostředí

V Riu de Janeiru se v roce 1992 konala Světová konference OSN o životním prostředí a rozvoji, která jako svůj základní dokument schválila „Agendu 21“. Agenda 21 obsahuje úkoly lidstva pro příští století v oblasti ochrany životního prostředí. Závěry konference vyzývaly lidstvo celého světa k řešení stále se zhoršujících globálních ekologických problémů. Mezinárodní olympijský výbor přijal v průběhu letních olympijských her v Barceloně výzvu právě skončené Světové konference OSN o životním prostředí a rozvoji v Riu de Janeiru (Doležal, 1998c).

Reakce na světovou konferenci neškodit, ale naopak přispívat životnímu prostředí se projevila i na menších, méně mediálně sledovaných sportovních akcích. Po celém světě začalo sportovní hnutí uplatňovat ekologické zásady, a to byl velký krok dopředu.

Mezinárodní olympijský výbor v době od 21. do 24. října 1999 v Rio de Janeiru pořádal III. Světovou konferenci nazvanou „sport a prostředí“ (I. se konala v Laussane 1995 a II. v Kuwajtu 1997). Závěry z této konference se staly závaznými pro všechny. Rozpracovali obecně platné zásady pro oblast sportu a tělesné výchovy stanovené již v dokumentu „Agenda 21“ pod názvem „Agenda 21 olympijského hnutí“. „Sportem se zde však nemyslí pouze vrcholový sport, ale všechny druhy pohybové činnosti včetně rekreace a sportu pro všechny.“ (Doležal, 2000, 7). Schválením MOV je velice významné, neboť znamenalo, že tyto zásady budou dodržovat všichni sportovci, manažeři a trenéři po celém světě.

„Agenda 21 olympijského hnutí“ je zaměřena na 3 prioritní cíle:

- zlepšení sociálně-ekonomických podmínek,
- ochrana zdrojů a hospodaření s nimi,
- posílení úlohy znevýhodněných skupin ve sportu, zejména lepší podmínky pro sportovní činnost žen, mladých a sportovců z rozvojových zemí“ (Doležal, 2000, 7).

Pokud se lepší sociálně-ekonomické podmínky všech sportovních organizací, pak ve vlastní sportovní činnosti může docházet ke zlepšení životního prostředí. Sportovní kluby budou mít víc peněžních prostředků, tudíž si budou moci dovolit více dodržovat ekologické zásady při výstavbě a provozu sportovních zařízení, používat materiály a sportovní vybavení

z přírodních zdrojů, snižovat spotřebu energie, lépe hospodařit s vodou a odpady a např. zajistit lepší osvětlu v oblasti zlepšování životního prostředí.

Velmi pozitivně se jeví spolupráce olympijského hnutí s vládními i nevládními organizacemi zaměřenými na životní prostředí. Na III. Světové konferenci „Sport a prostředí“ měli delegáti možnost seznámit se s tím, jak jednotlivé Národní olympijské výbory a mezinárodní sportovní svazy prosazují zásady ochrany přírody a životního prostředí. Zajímavý byl např. projekt francouzského národního olympijského výboru zdůrazňující právo každého občana uskutečňovat pohybové aktivity v přírodě za předpokladu, že je ochoten respektovat zásady ochrany přírody a životního prostředí. Ekologické zásady ve sportu prosazují nejen národní olympijské výbory, ale i některé mezinárodní sportovní federace. Mezi první patří mezinárodní lyžařská federace a k ní se dnes řadí i federace cyklistiky, jezdeckví, veslování, jachtingu, orientačního běhu a velmi aktivní jsou v tomto směru i golfisté. (Doležal, 2000).

5.3. Opatření k ochraně životního prostředí přenesená do závodů, soutěží, turistické a rekreační činnosti

„Každý z nás se na úsilí o zlepšení životního prostředí může podílet. Pokud každý z nás udělá v tomto směru jen málo, může to dohromady přinést velký efekt“ (Doležal, 2000, 7 – 11). Jak by mohli sportovci přispět k celosvětovému úsilí k ochraně životního prostředí, které je nezbytné nejen pro sport. Sportovní zařízení využívat tak, aby nedocházelo ke zbytečnému plýtvání. Na úpravu venkovních sportovišť používat dešťovou a užitkovou vodu. Svítit úspornými žárovkami, které vedou k energetickým úsporám, snížit intenzitu vytápění sportovišť. Při sportech provozovaných v přírodě, udělat taková opatření, aby nedocházelo ke znečištění, k rušení zvěře popřípadě devastaci krajiny. Rozhodně bychom měli dát přednost menší sportovní akci před masovou, která zvedne hladinu hluku v prostředí. Jak sportovci, tak i turisté musí respektovat značené tratě a turistické stezky, v chráněných oblastech musíme upravit sportovní činnost podle návštěvního řádu (Doležal, 2000). Ve sportovních areálech se hromadí spousta odpadků, proto je důležité tyto odpadky třídít a nakládat s nimi ekologicky, používat recyklovatelné papíry a vyhýbat se plastům. Ke snížení emisí realizovat tréninky, soutěže a další akce, tak aby co nejméně účastníků bylo nuceno použít osobní auto. Pokud je to nezbytné pak použít prostředky hromadné dopravy jako např. autobus, dále zajistit možnost uskladnění jízdních kol. U nové výstavby sportovního zařízení zvážíme jeho potřebnost, jestli není možné využít starší areál, který by se rekonstruoval, což je ekologičtější. Pokud je nová výstavba nutná, pak se snažíme omezit její dopad na životní prostředí (Doležal, 2000).

6. ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny vymezuje 6 kategorií zvláště chráněných území, a to národní parky (NP), chráněné krajinné oblasti (CHKO), národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR), národní přírodní památky (NPP) a přírodní památky (PP). Tato ochrana zabezpečuje udržení a zlepšení dochovaného stavu území, nebo naopak ponechání samovolnému vývoji.

6.1. Dělení zvláště chráněných území

Zvláště chráněná území jsou podle velikosti rozlišována na velkoplošná, mezi která patří NP a CHKO, a maloplošná, mezi která patří národní přírodní rezervace, národní přírodní památka, přírodní rezervace a přírodní památka. Významné jsou i tzv. biosférické rezervace uznávané organizací UNESCO. Zvláště chráněná území z celkové rozlohy ČR zabírají jen 16 %. Jednotlivé kategorie se liší ve stupni ochrany svého území (Voženílek, 2002).

Velkoplošná zvláště chráněná území

Jak vyplývá z výše uvedeného, mezi velkoplošná zvláště chráněná území patří národní parky a chráněné krajinné oblasti.

Národní park (NP)

Národní parky (NP) jsou rozsáhlá území, na kterých se dochovalo jedinečné přírodní prostředí v národním nebo mezinárodním měřítku. Typická pro NP je aktivní ochrana a postupná obnova jeho území tam, kde jedinečná příroda chybí. „Značná část území NP jsou přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam.“ (Voženílek, 2002, 7)

S ohledem na přísnou ochranu v NP musejí všechny pohybové aktivity tam provozované být nejen v souladu s návštěvním řádem, ale také plně podřízeny ochraně přírody a krajiny, jejímu zlepšení a obnově. Národní park, jeho poslání a bližší ochranné podmínky jsou vyhlášovány zákonem. Jde o nejcennější a nejpřísněji chráněnou kategorii chráněných území, proto k vyhlášení národního parku musí být splněny všechny podmínky, které stanoví zákon. „Čtyři existující národní parky v České republice zaujímají plochu okolo 140 300 ha, což činí přibližně 1,8 % plochy státu“ (Voženílek, 2002, 8).

V národních parcích se rozlišují 3 zóny odstupňované ochrany, které souží zejména k určení metod ochrany v jednotlivých zónách. Tyto zóny jsou vymezeny s ohledem na

přírodní hodnoty. Nejvýznamnější přírodní hodnoty se vyskytují v první zóně a z toho důvodu, je zde režim ochrany nejpřísnější.

I. Zóna – je tvořena hlavně přirozenými lesními a mokřadními ekosystémy a subalpínskými holemi člověkem minimálně přetvořenými. Cílem je ponechání ekosystémů samovolnému přirozenému vývoji. Zásahy člověka jsou povoleny pouze vyjímečně. Platí zde zákaz vstupu mimo vyznačené cesty.

II. Zóna – je charakteristická zejména lesy s výrazně pozměněnou druhovou a prostorovou skladbou proti přirozenému stavu a druhově rozmanitými lučními společenstvy závislými na lidském obhospodařování. Cílem je vypěstovat lesy schopné vývoje a obnovy s minimálními hospodářskými zásahy a postupně zařaditelné do I. zóny a udržet druhovou rozmanitost luk. Provádí se účelové obhospodařování lesů a luk podporující přirozenou druhovou i prostorovou rozrůzněnost.

III. Zóna – jde o louky, pastviny s rozptýlenou zástavbou a převážně monokulturními lesy. Cílem je diverzifikace přirozené druhové a prostorové skladby lesa, zachování přibližného rozsahu luk a pastvin a rozptýlené zástavby v okrajích národních parků jako území pro údržbu krajiny a cestovní ruch. Provozují se zde běžné neintenzivní formy hospodaření na loukách a pastvinách, v lesích s preferencí přirozené obnovy a zvyšování podílu přirozených melioračních a stabilizujících dřevin. Údržba a případně obnova rozptýlené zástavby v okrajích národních parků nesmí znehodnocovat krajinný ráz.

Podíl zastoupení jednotlivých zón je zhruba: I. zóna 14%, II. zóna 58%, III. zóna 28%. Ochrana přírody spolu s moderními trendy směřuje k tomu, aby se zvyšoval podíl zastoupení v I. zóně.

Chráněná krajinná oblast (CHKO)

Chráněné krajinné oblasti jsou rozsáhlá území s harmonicky utvářenou převážně kulturní krajinou, charakteristicky utvářeným reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě dochovanými památkami historického osídlení.“ Dlouhodobým cílem je zajistit územně diferencované a ekologicky optimální hospodářské využití krajiny, respektující dochované přírodní prostředí a krajinný ráz. (Voženílek, 2002, 8)

Chráněná krajinná oblast je vyhlášována vládou České republiky ve formě nařízení. Stejně jako v národních parcích jsou k základnímu určení způsobu ochrany zřízené odstupňované zóny ochrany. Zpravidla jsou vymezeny čtyři nejméně však tři zóny odstupňované ochrany. Pro ilustraci kolik procent z celkové CHKO tvoří jednotlivé zóny: I. zóna 11%, II. zóna 37%, III. zóna 41% a IV. zóna 11%, ale pouze 16 CHKO má vyhlášenou i IV. zónu. V závislosti na těchto zónách je možné hospodářsky využívat krajinu tak, aby se udržoval, zlepšoval přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce. Sportovní a rekreační využití je přípustné pokud neohrožuje a nepoškozuje přírodní hodnoty chráněných krajinných území.

I. Zóna – neboli přírodní jádrová, do první zóny patří přirozená a polopřirozená lesní společenstva málo pozměněná člověkem, nejcennější druhově rozmanité mokřadí a stepní louky a subalpínské hole. Hlavním cílem je uchovat přirozený krajinný ráz a druhové rozmanitosti. Pokud zde probíhá hospodaření, tak se jedná o nejjemnější lesní hospodaření a v odůvodněných případech dochází k samovolnému vývoji části lesa.

II. Zóna – tzv. polopřirozená ochranná, zahrnující zejména lesní porosty s výrazněji pozměněnou druhovou skladbou a druhově bohaté travní porosty. Slouží jako ochranné pásmo první zóny. Cílem je uchování a vytvoření prostorově a druhově rozmanitých lesních a bohatých lučních společenstev. V této zóně je vykonáváno jemné lesní hospodaření, preferující maloplodou a přirozenou obnovu a zvyšování přirozené druhové rozmanitosti. Louky a pastviny by měly být trvale obhospodařovány s nízkou intenzitou.

III. Zóna – tzv. kulturně-krajinná, do níž řadíme převážně monokulturní hospodářské lesy, louky, pole, pastviny, plochy s rozptýlenou zástavbou, malými sídli a zastoupením dřevin rostoucí mimo les. Snaha o uchování a dotváření malebného krajinného rázu. Běžně jsou obhospodařovány lesy, louky, pastviny i pole.

IV. Zóna – tzv. okrajové osídlení, zahrnuje zastavěná území s územní rezervou a případně navazující intenzivně obdělávanou ornou půdu bez prvků ekologické stability. Zde se umísťuje vhodná zástavba, realizují se podnikatelské aktivity, bydlení i ekologicky stabilizované intenzivní formy zemědělství (Voženílek, 2002).

V České republice je k 1. 1. 2010 vyhlášeno 25 CHKO s celkovou plochou 10 274 km² a tvoří tak 13% plochy státu.

Maloplošná zvláště chráněná území

Podle své významnosti se dělí na národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památka a přírodní památka. V současné době tvoří asi 1 % rozlohy státu, vytváří rozsáhlou síť a zahrnují více než 1 800 lokalit.

„**Národní přírodní rezervace** je menší území mimořádných hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné v národním či mezinárodním měřítku. Jeho využívání je možné, jen pokud by se jim zlepšil a uchoval dosavadní stav přírodního prostředí. NPR vyhláší Ministerstvo životního prostředí.“

Přírodní rezervace je menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast. Vyhláší je územně příslušný odbor životního prostředí okresního úřadu, popřípadě magistrátního úřadu statutárního města, nebo správy CHKO.

Národní přírodní památka je přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním či mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk. NPP vyhláší Ministerstvo životního prostředí České republiky.

Přírodní památka je přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, estetickým, vědeckým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk. Vyhláší je územně příslušný odbor životního prostředí okresního úřadu, případně magistrátního úřadu statutárního města, nebo správy CHKO.

6.2. Právní režim zvláště chráněných území

Právní úprava ochrany přírody má na území dnešní České republiky poměrně hlubokou tradici. Tato skutečnost souvisí s tím, že člověk si vždy uvědomoval, že jeho chování vůči přírodě významně ovlivňuje kvalitu života na Zemi vůbec. Z hlediska obecného pojem přírody zahrnuje prakticky vše, co „vzniklo samo od sebe“. V tomto smyslu je příroda postavena všemu umělému „nepřirozenému“ (Dudová, 2006).

Ve smyslu současného rozvoje života je třeba připustit, že právní předpisy, týkající se ochrany přírody a krajiny budou mít za cíl i ochranu přírody, do níž bylo zasaženo lidskými aktivitami. Není možné ochranu přírody a krajiny s ohledem na její rozmanitost upravit jediným právním předpisem. Zato je ale velmi žádoucí vytvoření jediného právního předpisu, jehož cílem bude ochrana přírody v tzv. užším smyslu a zároveň vymezit jeho vztah k dalším souvisejícím právním předpisům, jejichž cílem je ochrana vybraných částí volné přírody a krajiny (lesa, zemědělského půdního fondu, nerostného bohatství, myslivosti, rybářství, zvláště chráněných území) (Dudová, 2006).

Právní úprava životního prostředí, jejímž hlavním úkolem je přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitosti forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji. Ochrana životního prostředí je povinností státu, vyplývající z čl. 7 Ústavy ČR. Tohoto stavu lze dosáhnout jedině za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků. V souladu s právem Evropské unie je aktuálním a dá se říci, že i nelehkým cílem právní úpravy vytvořit na území České republiky soustavu Natura 2000 (Dudová, 2006).

Významné je, že právní úprava počítá s tím, že při zajišťování uvedených cílů je třeba zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry. Vyplývá z § 58 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, který ji označuje za veřejný zájem, kdy musíme vycházet z principu udržitelného rozvoje a vždy veřejný zájem na ochraně přírody a krajiny poměřovat s dalšími zájmy (veřejnými, obecnými, individuálními) a hledat prostředky pro jejich koexistenci (Dudová, 2006).

Zákon o ochraně přírody a krajiny je od svého počátku právním předpisem s převažujícími veřejnoprávními nástroji ochrany přírody a krajiny. Základní koncepce ochrany přírody a krajiny vychází z dělení na obecnou a zvláštní, druhovou a územní. Obecná představuje ochranu krajiny, rozmanitost druhů, přírodních druhů, ale také ochranu a šetrné využívání přírodních zdrojů. Zvláštní ochrana přírody a krajiny představuje jeden z nejvýznamnějších nástrojů ochrany přírody a krajiny (Dudová, 2006).

Toto členění je problematické, zejména proto, že ochrana druhová a územní spolu úzce souvisí. Tak např. území je chráněno pouze prostředky obecné ochrany, ale vývojem přírody se může stát předmětem zvláštní ochrany. Nebo naopak při nerespektování zvláštní ochrany může odpadnout důvod pro tuto zvláštní ochranu, tím že se např. část zvláště chráněného území zničí, odpadnou kritéria pro tuto zvláštní ochranu (Dudová, 2006).

Základní principy právní úpravy jsou řadou konkrétních právních prostředků, které jsou projevem prevence. Další významný principem uplatňujícím se při ochraně přírody je komplexnost, projevující se v tom, že právní ochrana je poskytnuta nejen tzv. zvláště chráněným zájmům na ochraně přírody a krajiny, ale i těm částem přírody a krajiny, které sice tyto vlastnosti nevykazují, ale jejich ochrana je nezbytná k ochraně biodiverzity a k zachování rovnovážných stavů v přírodě a krajině v celém jejím komplexu (tzv. obecná ochrana přírody) (Dudová, 2006).

Dojde-li k narušení části přírody, pak prioritou je její uvedení do původního stavu a teprve následně, není-li to možné, nastupují náhradní kompenzační opatření. Významný je i projev zásady zajištění účasti a informovanosti veřejnosti na ochraně životního prostředí. Je nezbytné, umožnit i v územích podléhajících zvláštní ochraně, provozovat různé lidské aktivity podnikatelského i nepodnikatelského charakteru. Obecným (veřejným) zájmem je ochrana přírody a krajiny, tím pádem pro celou právní úpravu ochrany přírody je příznačné omezení lidských aktivit v přírodě a krajině. (Dudová, 2006).

Předmětem zvláštní územní ochrany jsou tzv. zvláště chráněná území, která představují území přírodovědecky či esteticky velmi významná nebo jedinečná. Často v území dochází k překrývání velkoplošných a maloplošných chráněných území, což v rovině právní ovlivňuje právní prostředky jejich ochrany i pravomoci a kompetence příslušných orgánů ochrany přírody (Dudová, 2006).

6.3. Právní prostředky ochrany přírody a krajiny

Rozlišujeme právní prostředky obecné a zvláštní. Zvláštní právní prostředky ochrany přírody odpovídají jedinečnosti objektů právem chráněných. Dále se rozlišuje, zda sledují ochranu územní či druhovou. Některé právní prostředky jsou společné jak pro obecnou, tak zvláštní ochranu. (Dudová, 2006).

Prostředky ochrany přírody a krajiny se vyskytují ve formě zákazů, omezení, opatření, povolení a souhlasů. Hlavním principem právní úpravy ochrany přírody a krajiny je prevence, a konkrétním projevem jsou prostředky omezujícího a zakazujícího charakteru. Mezi omezující prostředky nejčastěji patří povinnost strpět při užívání přírody a krajiny různá opatření.

Dalším prostředkem k ochraně přírody jsou opatření k ochraně přírody a krajiny. Vlastníci i nájemci pozemků mají povinnost zlepšovat podle svých schopností a možností stav

dochovaného přírodního a krajinného prostředí, zejména pokud jde o ochranu zvláště chráněných částí přírody a významných krajinných prvků. Pokud tyto osoby neplní své povinnosti, jsou povinny strpět provádění zásahů orgány ochrany přírody ke zlepšení přírodního prostředí a také jim umožnit vstup na své pozemky. (Dudová, 2006).

Zákon obsahuje pravidla týkající se volného přístupu osob do krajiny, a to prostřednictvím veřejně přístupné cestní sítě. Ve vztahu ke zvláštní ochraně přírody je možné na základě ustanovení §64 zákona o ochraně přírody a krajiny omezit vstup do národních parků, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a do 1. zóny chráněných krajinných oblastí nebo v zájmu zamezení poškozování jeskyní, a to zejména nadměrnou návštěvností. Toto omezení může realizovat příslušný orgán ochrany přírody po projednání s dotčenými obcemi. Zákaz či omezení takového vstupu musí být řádně vyznačeny na všech přístupových cestách a vhodným způsobem i na jiných místech v terénu (Dudová, 2006).

I Listina základní práv a svobod ve svém čl. 14 stanoví, že je možné omezit svobodu pohybu z důvodu ochrany přírody. Listina dále přiznává všem právo na informace o životním prostředí a povinnost státních orgánů a územní samosprávy podat přiměřeným způsobem informace o své činnosti. Tyto orgány musí vést přehled informací, normativní akty v ochraně přírody, návrhy na zahájení správního řízení, podklady pro vydaná rozhodnutí, návrhy na vyhlášení části přírody za zvláště chráněnou. (Dudová, 2006).

Významnou roli zde hraje i občanské sdružení, jehož hlavním cílem je ochrana přírody a krajiny. Toto sdružení, má-li právní subjektivitu, je oprávněno požadovat, aby bylo předem informováno o zamýšlených zásazích a správních řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny (Dudová, 2006).

Přírodovědný průzkum a biologické hodnocení musí provést každý, kdo se chystá stavět nebo jinak užívat krajinu a tyto činnosti by mohly způsobit závažné zásahy nebo se dotknout zájmů chráněných zákonem. Výsledkem průzkumu a hodnocení je zhodnocení vlivu zamýšleného zásahu na rostliny a živočichy a každý si jej provede na vlastní náklady. (Dudová, 2006).

Stráž ochrany přírody má právo vstupu na cizí pozemek, a to za podmínek stanovených § 62 zákona o ochraně přírody a krajiny. Dále mohou vstupovat orgány ochrany přírody, případně i osoby jimi pověřené v souvislosti s oprávněním provádět zlepšení přírody a krajiny. Vlastníci a nájemci jsou povinni tyto aktivity strpět. Před vstupem na cizí pozemek

je orgán ochrany přírody povinen vyzumět vlastníky či nájemce o rozsahu a době zásahu.
(Dudová, 2006).

7. ROZBOR OCHRANNÉHO REŽIMU V CHKO

Nejpočetnější kategorií velkoplošných zvláště chráněných území jsou chráněné krajinné oblasti. Je jich celkem 25 (k 1. 1. 2010) a jsou velmi rozmanité, co do charakteru území (přírodní hodnoty a krajinný ráz). Nejstarší vyhlášenou chráněnou krajinnou oblastí je CHKO Český Ráj, která byla vyhlášena v roce 1955. Zatím poslední je CHKO Český les vyhlášena v roce 2005. CHKO nejsou chráněny tak přísně jako národní park, jedná se spíše o optimální formu využívání území lidmi s ohledem na přírodní a krajinné hodnoty. Velmi významná je v těchto územích ochrana krajinného rázu. V CHKO jsou stanoveny základní ochranné podmínky zákonem § 26 a bližší ochranné podmínky zřizovacím aktem. Zřizovacím aktem je nařízení vlády, čímž však vzniká legislativní problém zřízení správy nově vyhlášené CHKO (správní orgán je nutno zřídit zákonem). (Prchalová, 2010).

7.1. Způsoby ochrany v CHKO

Chráněné krajinné oblasti jsou vymezeny v § 25 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v mé práci je o nich řeč v kapitole 6.1. Základní ochranné podmínky chráněných krajinných oblastí jsou vyjmenovány v § 26 zákona o ochraně přírody a krajiny. Jedná se o výčet zakázaných činností na území CHKO, která jsou členěna podle zón odstupňované ochrany, kdy nejprísrnější režim platí pro první zónu. Např. na celém území CHKO se nesmí tábořit a rozdělávat ohně mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody, dále je zakázáno na území první a druhé zóny pořádat soutěže na jízdách kolech mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody.

Ze všech zákazů stanovených v § 26 jsou možné výjimky a to v případech, kdy veřejný zájem výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody. Tyto výjimky schvaluje v každém jednotlivém případě vláda usnesením. Ale příslušným k udělení výjimky je Ministerstvo životního prostředí. Ministerstvo nejprve předloží žádost o výjimku vládě a pak na základě jejího usnesení vydá rozhodnutí. Tento komplikovaný postup v praxi působí řadu problémů, prodlužuje samotné rozhodnutí a zatěžuje státní orgány. Do budoucna by se mohl přijmout jednotný postup, kdy např. by mohl rozhodovat ten orgán ochrany přírody, který se stará o příslušné chráněné území, jehož se výjimka ze zákazu týká.

K zabezpečení zvláště chráněného území před rušivými vlivy z okolí, se vyhláší ochranné pásmo. V tomto ochranném pásmu lze vymežit činnosti a zásahy, ke kterým se vyžaduje předchozí souhlas orgánu ochrany přírody. Ochranné pásmo vyhláší orgán, který

vyhlásil zvláště chráněné území, a to stejným způsobem. Pokud se ochranné pásmo nevyhlásí, je jím území do vzdálenosti 50 m od hranic zvláště chráněného území. V ochranném pásmu je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody ke stavební činnosti, terénním a vodohospodářským úpravám, k použití chemických prostředků a změnám kultury pozemku.

Dalším prostředkem k ochraně zvláště chráněných území a jejich ochranných pásem jsou plány péče. Jde o odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany ve zvláště chráněném území a na zabezpečení zvláště chráněného území před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. Slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Pro fyzické ani právnické osoby není závazný, ale je závazný pro orgány ochrany přírody. Jedná se o podklad pro jiné plánovací dokumenty a pro rozhodování orgánu ochrany přírody. Jiné plánovací dokumenty jsou např. územně plánovací dokumentace, lesní hospodářský plán. Obecně jeho zpracování zajišťuje orgán, který je příslušný k vyhlášení zvláště chráněného území. Plán péče o chráněné krajinné oblasti zajišťuje Ministerstvo životního prostředí. Plán péče je vydáván na období 10 až 15 let.

7.2. Orgány ochrany přírody a krajiny

Orgány ochrany přírody jsou:

- a) Obecní úřady,
- b) Pověřené obecní úřady
- c) Obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- d) Krajské úřady
- e) Správy národních parků a chráněných krajinných oblastí,
- f) Česká inspekce životního prostředí,
- g) Ministerstvo životního prostředí,
- h) Újezdní úřady, Ministerstvo obrany.

Orgány ochrany přírody vykonávají státní správu na úseku ochrany přírody a krajiny v rozsahu podle zákona o ochraně přírody a krajiny. Konkrétní kompetence jednotlivých orgánů státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny upravují ustanovení §77 a násl.

Pomocným orgánem ochrany přírody je stráž přírody, podílející se na zajištění ochrany přírody a krajiny. Spojuje v sobě jak prvky orgánu veřejné správy, tak prvky dobrovolné účasti fyzických osob, které musí prokázat své morální a profesní vlastnosti způsobem stanoveným zákonem. Orgány kraje a správy pro své územní obvody stanovují stráž přírody zejména z řad dobrovolných pracovníků. Posláním stráže je kontrola dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny. Stráž se skládá ze strážců a zpravodajů (Dudová, 2006).

Strážci jsou oprávněni:

- a) zjišťovat totožnost osob, které porušují předpisy na ochranu přírody,
- b) ukládat, vybírat blokové pokuty za přestupky na úseku ochrany přírody,
- c) vstupovat na cizí pozemky, a to v nezbytných případech při plnění úkolů na úseku ochrany přírody,
- d) zadržet ke zjištění totožnosti osobu, kterou přistihnou při porušování právních předpisů o ochraně přírody a krajiny a odevzdat ji Policii České republiky,
- e) požadovat pomoc nebo součinnost orgánů Policie České republiky, obecní policie, pokud si sami nevystačí.

V případě bezprostředního ohrožení zájmů chráněných podle zákona o ochraně přírody a krajiny je strážce přírody oprávněn k pozastavení rušivé činnosti. O takovém svém opatření bezodkladně vyrozumí územně příslušný orgán ochrany přírody, který opatření potvrdí, změní nebo zruší nejpozději do 15 dnů od jeho vydání (Dudová, 2006).

Obce jako jednotky územní samosprávy se prostřednictvím svých orgánů na základě § 71 zákona o ochraně přírody a krajiny zapojují ve svých územních obvodech do ochrany přírody a krajiny. Vyjadřují se zejména k vyhlášení a rušení zvláště chráněných území, památných stromů a jejich ochranných pásem. Orgánům státní správy je uložena povinnost s obcemi spolupracovat, předkládat jim požadované podklady a informace, poskytovat potřebná vysvětlení k zásahům do přírody i způsobům její ochrany, zejména pokud takové zásahy mohou nepříznivě ovlivnit prostředí v obci nebo omezit výkon práv jejích obyvatel. Orgány obce jsou ve svém územním obvodu účastníkem řízení podle zákona o ochraně přírody a krajiny, pokud v téže věci nerozhodují jako orgány ochrany přírody.

7.3. Odpovědnost za porušení povinností při ochraně přírody a krajiny

Podle § 86 zákona o ochraně přírody a krajiny, je ten kdo poškodí, zničí nebo nedovoleně změní částí přírody a krajiny chráněné podle zákona, je povinen navrátit ji do původního stavu, pokud je to možné a účelné. O možnosti a podmínkách uvedení do původního stavu rozhodne orgán ochrany přírody. Jestliže to není účelné, pak může orgán ochrany přírody uložit povinnému, aby provedl přiměřená náhradní opatření k nápravě. Smyslem těchto opatření je kompenzovat, byť jen z části, následky nedovoleného jednání.

Jestliže fyzická osoba poruší povinnosti, které jí ukládá zákon o ochraně přírody a krajiny, pak jí vzniká odpovědnost za přestupky. Přestupkem podle § 2 odst. 1 přestupkového zákona je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v zákoně, nejde-li o jiný správní delikt nebo o trestný čin. Zákon vymezuje jednotlivé skutkové podstaty a rozlišuje výši pokuty podle závažnosti porušení povinností. Výše pokuty je odstupňována. Skutkové podstaty jsou rozdělené do 3 skupin, přičemž v první skupině lze uložit pokutu do 10.000,- Kč ve druhé skupině do 20.000,- Kč a ve třetí pokutu do 100.000,- Kč.

Za přestupky v ochraně zvláště chráněných rostlin, živočichů, dřevin, památných stromů, lze pak uložit pokutu až dvojnásobnou, pokud byly spáchány ve zvláště chráněných územích. O pokutách potom rozhoduje orgán ochrany přírody ve správním řízení. Postupuje se podle zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích ve znění pozdějších předpisů. (Zákon o ochraně přírody a krajiny, § 87).

Odpovědnost právnických a fyzických osob při výkonu jejich podnikatelské činnosti upravuje § 88 ZOPK, nastupuje v případě, pokud u nich dojde k protiprávnímu jednání na úseku ochrany přírody a krajiny. Zákon opět vymezuje jednotlivé skutkové podstaty v závislosti na závažnosti porušení, ale pouze do 2 skupin. V první skupině může uložit pokutu do výše 1.000.000,- Kč a ve druhé do 2.000.000,- Kč. Při stanovení výše pokuty se přihlíží k závažnosti protiprávního jednání a k rozsahu hrozící nebo způsobené újmy ochraně přírody a krajiny. Uložením pokuty právnické osobě, zůstává nedotčena její odpovědnost, případně odpovědnost jejích pracovníků podle zvláštních právních předpisů. Výnosy pokut jsou příjmem rozpočtu orgánu, který je uložil. Výnosy pokut uložených správami a inspekcemi se dělí způsobem stanoveným zákonem o Státním fondu pro životní prostředí ČR.

Odpovědnost za škodu v souvislosti s ochranou přírody a krajiny přichází v úvahu uplatnění:

- a) obecné subjektivní odpovědnosti za škodu podle občanského zákoníku (§420 OZ)
- b) objektivní odpovědnosti za škodu způsobenou provozní činností (§420a OZ)
- c) odpovědnosti státu při výkonu oprávnění orgánů státní správy podle zákona o ochraně přírody a krajiny (např. vstupy na pozemky)
- d) odpovědnost za škodu způsobenou vybranými zvláště chráněnými živočichy

V úvahu by přicházela i trestněprávní odpovědnost (Dudová, 2006, 221).

7.4. Organizace ochrany přírody

Povinnost státu vytvářet právní, ekonomické, politické, ale i institucionální zajištění ochrany životního prostředí vyplývá z principu odpovědnosti státu za ochranu a stav životního prostředí. Na této ochraně se podílejí všechny 3 státní moci - zákonodárna, výkonná i soudní. Moc zákonodárna a soudní na otázky životního prostředí dopadá hlavně normotvornou činností (např. náhrada škody, trestné činy proti životnímu prostředí, přijímání zákonů). Moc výkonná je představována prezidentem a vládou ČR. Vláda vedle rozhodovací a normotvorné pravomoci (např. přijímání nařízení vlády, kterými mohou být zřizovány CHKO) má i významné funkce kontrolní. Vypracovává státní politiku, koncepce, plány a tím může výrazně pozitivně i negativně ovlivnit stav životního prostředí.(Damohorský, 2010).

Podle zákona o ochraně přírody a krajiny je ústřední orgánem státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny Ministerstvo životního prostředí, které zároveň vykonává i vrchní státní dozor. Zákon dále vymezuje pravomoc a příslušnost orgánů ochrany přírody. Bohužel ale současná úprava působnosti orgánů ochrany přírody se jeví dosti nepřehledná a složitá. Proto ji zde nebudu moc rozvádět.

Orgány ochrany přírody lze v souladu se zákonem dělit na:

- a) Obecné orgány, kterými jsou Ministerstvo životního prostředí, krajské úřady, obecní úřad, pověřené obecní úřady, obecné úřady obcí s rozšířenou působností.
- b) Speciální orgány, kterými jsou správy národních parků a správy CHKO a na území vojenských újezdů újezdní úřady, resp. Ministerstvo obrany. Určité kompetence mají dále kraje a vláda ČR. Ty však nejsou v zákoně uvedeny jako orgány ochrany přírody.

Kontrolu, dozor a ukládání sankcí, včetně nápravných opatření provádí Česká inspekce životního prostředí. K praktickému zajišťování výkonu veřejné správy na úseku ochrany přírody ustavují vybrané orgány ochrany přírody (krajské úřady a správy NP, CHKO) tzv. stráž přírody. Je jí fyzická osoba pověřená výkonem veřejné správy na úseku kontroly dodržování právních předpisů z oblasti ochrany přírody (Damohorský, 2010, 396)

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, je nejdůležitější odbornou a vědeckou institucí na úseku ochrany přírody. Pod AOPK spadají od 1. 1. 2006 organizačně i jednotlivé správy CHKO, sama však, na rozdíl od nich, nemá postavení orgánu ochrany přírody. Jedním z jejich hlavních úkolů je zajišťovat inventarizaci a dokumentaci lokalit soustavy Natura 2000 a druhů podle směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích, dále vést Ústřední seznam ochrany přírody, správu pozemků ve vlastnictví státu nacházejících se ve zvláště chráněných území, vypracovávat znalecké posudky (Damohorský, 2010).

8. CHKO LITOVELSKÉ POMORAVÍ

8.1. Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví

Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví byla zřízena vyhláškou Ministerstva životního prostředí České republiky v roce 1990 č. 464/1990 Sb. Tvoří ji 3 – 8 km široké pásmo lužních lesů a luk kolem řeky Moravy a navazující pahorkatina mezi městy Olomouc a Mohelnice. Celková plocha chráněné krajinné oblasti je 96 Km². V jejím středu leží starobylé královské město Litovel, které propůjčilo chráněné oblasti své jméno.

Jádro chráněné krajinné oblasti a současně hlavní přírodovědný fenomén tvoří vnitrozemská říční delta – přirozeně meandrující tok řeky Moravy, který se větví na řadu bočních stálých i periodických říčních ramen – a navazující komplexy cenných lužních lesů, vlhkých nivních luk a mokřadů. Do Litovelského Pomoraví patří také krasové území vrchu Třesín se známými, veřejnosti zpřístupněnými Mladečskými jeskyněmi a na severozápadě vystupující pahorkatinná oblast listnatých lesů, tzv. Doubrava (Husáková, 2007).

Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví je územím, které bylo a je ovlivňováno lidskou činností. Díky citlivému a šetrnému přístupu ke krajině se zde zachovalo na poměrně malém území velké množství vzácných přírodních hodnot. Uplatňují se zde především metody aktivní ochrany přírody a odborné péče o krajinu. Tyto metody a péče slouží především k zachování harmonického charakteru krajiny, udržení a postupného zlepšení jejich nenahraditelné ekologické funkce.

Do první zóny s nejpřísnější ochranou patří nejzachovalejší a nejcennější části Litovelského Pomoraví jako jsou např. Národní přírodní rezervace Vrapač, Přírodní rezervace Hejtmanka, Kačení louka, Plané loučky nebo Národní přírodní památka Třesín. Většina území CHKO je zařazena ve druhé zóně. Do čtvrté zóny, pro kterou platí nejnižší stupeň ochrany, patří zastavěná území obcí a zemědělsky obhospodařované plochy.

8.2. Správa CHKO Litovelské Pomoraví

V souvislosti se zřízením CHKO Litovelské Pomoraví i správa chráněné krajinné oblasti. Vznik a působnost Správy CHKO vychází z ustanovení § 78 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Správa CHKO Litovelské Pomoraví byla zřízena jako orgán státní správy, plnící ve svém územním obvodu funkci odborné organizace ochrany přírody. Provádí zejména potřebné inventarizační přírodovědné průzkumy, dokumentaci a šetření

v ochraně přírody, spolupracuje s výzkumnými a vědeckými pracovišti, zajišťují strážní, informační a kulturně výchovnou činnost.

Organizační struktura Správy CHKO Litovelské Pomoraví

Správa CHKO Litovelské Pomoraví je orgánem státní správy. V jejím čele stojí vedoucí správy a jeho zástupce, které jmenuje a odvolává ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR po projednání s MŽP ČR. Jejich činnost a náplň práce, vychází z velkého množství zákonů, vyhlášek, směrnic a nařízení. Hlavním zákonem je zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Sídlí v Litovli a v její působnosti je ochrana přírody a krajiny, odborný výzkum, posuzování územního rozvoje, hospodaření v lesích a na zemědělské půdě. (AOPK ČR).

V rámci výkonu speciální státní správy vede nejrůznější správní řízení, vydává odborná stanoviska pro vytváření územních plánů obcí a měst, vyhlášky o zřízení přírodních rezervací a přírodních památek, zpracovává plány péče o tato území, působí jako dotčený orgán státní správy při rozhodování podle jiných předpisů (zejména stavebních), provádí kontrolní a inspekční činnost včetně projednávání a ukládání pokut za přestupky a protiprávní jednání (AOPK ČR).

Správa CHKO zajišťuje aktivní péči o krajinu Litovelského Pomoraví také dalšími prostředky, např. cílevědomým řešením Programu revitalizace říčních systémů, zajišťováním ekologicky optimálních průtoků v tocích, péčí o trvalé travní porosty v údolní nivě (včetně zajišťování dotací na tyto společensky potřebné práce) a dalších.

Stráž ochrany přírody

V CHKO Litovelské Pomoraví působí také dobrovolná stráž přírody. Členy stráže přírody jsou strážci a zpravodajové, kteří jsou vybaveni služebním odznakem se státním znakem a průkazem stráže přírody s vymezeným obvodem jejich působnosti.

Strážce přírody zná dobře území, ve kterém se pohybuje, a proto může poskytnout základní informace o přírodě a její ochraně, doporučit turistické trasy a místa pro sportovní aktivity, informovat o povolených i nepovolených aktivitách v chráněném území, pomoci a poradit v řešení situací, do kterých se návštěvník chráněného území může dostat. Je také oprávněn za nedodržení pravidel v chráněném území uložit výchovné či represivní opatření.

8.3. Sport a turistika v CHKO Litovelské Pomoraví

Pro návštěvu Litovelského Pomoraví je nejlepší jaro díky klimatickým podmínkám. Území je rovinné a tudíž se hodí pro cykloturistiku. Naučná cyklostezka Luhy Litovelského Pomoraví, je součástí mezinárodní Moravské cyklostezky. Trasa vede z Horky nad Moravou do Litovle a nachází se zde informační panely referující o životě v lužním lese a dalších přírodovědných a historických zajímavostech regionu.

Pěší turisté mohou využívat čtyři naučné stezky. Kolem Olomouce, historie a příroda Litovle a okolí, romantický areál Nové Zámky a Třesín.

Vodácký sport je provozován na samotné řece Moravě. Občanské sdružení Vodácká Morava vyznačila vodácké stezky na území Ptačí oblasti Litovelské Pomoraví a na území Národní přírodní rezervace Ramena řeky Moravy (NPR):

1. Celoročně je vyznačen úsek vodácké cesty od Mohelnice po Litovel po hlavním toku Moravy, od Litovle po jez Hynkov po Malé Vodě a od jezu Hynkov po Olomouc po Mlýnském potoce a
2. V období od 1. srpna do 31. března je vyznačen úsek vodácké cesty od Litovle po jez Hynkov po hlavním toku Moravy

Trasa vodácké cesty je vyznačena od Mohelnice po jez Litovel na hlavním toku řeky Moravy, v Litovli pokračuje na elektrárenském náhonu po ulici Dukelskou, dále od ulice Palackého po Malé Vodě až do Hynkova a z Hynkova po Mlýnském potoce až do Olomouce.

Hlavní tok řeky Moravy v NPR (mezi Litovlí a Hynkovem) je možné splouvat v období od 1. srpna do 31. března. Respektováním tohoto časového omezení se chrání zdejší příroda a zejména umožňuje nerušený vývoj vzácným druhům živočichů, kteří žijí v korytě řeky Moravy (AOPK ČR).

V porovnání s hlavním tokem řeky Moravy je splouvání Malé Vody a Mlýnského potoka snadnější a bezpečnější. Tato boční ramena řeky Moravy se vyznačují poměrně vysokou a stálou hladinou vody, menším výskytem naplaveného dřeva a dobrou dostupností. Protékají v blízkosti zastavěných území, kde je možnost občerstvení a dovozu lodí k řece. Morfologie těchto vodních toků (bez strmých obnažených břehů a štěrkopískových náplavů) nezakládá podmínky pro hnízdění zvláště chráněných druhů ptáků.

Podél vyznačené vodácké cesty budou umístěny informační tabule, které usnadní orientaci na vodácké cestě, upozorní na zvlášť nebezpečná místa a vybídnou k ohleduplnému chování k přírodě.

Pro splouvání řek v Litovelském Pomoraví jsou stanovena následující pravidla:

- Splouvejte tiše, abyste nerušili živočichy v okolí řeky.
- Svoje odpadky si odvezte domů a neodhazujte je do řeky a na břehy.
- Nevystupujte na štěrkopískové náplavy, kde by mohli hnízdit vzácné druhy ptáků, pokud plujete se psem, nenechte ho pobíhat po náplavech.
- Pro vaši bezpečnost i ochranu břehů vystupujte a nastupujte z lodí pouze na místech k tomu doporučených.
- Respektujte zákaz plavby po vodních tocích, kde není vyznačená vodácká cesta.
- Přijíždějte do blízkosti řeky motorovým vozidlem za účelem dovozu a odvozu lodí pouze po silnicích a místních komunikacích. Například příjezd k jezu Nové Mlýny, k jezu Řimice a k jezu Hynkov je zakázán!
- Táboření a rozdělávání ohňů zatím není na žádném místě poblíž řeky povoleno, jez Řimice a jez Hynkov nevyjímaje. Využijte prosím služeb stávajících ubytovacích zařízení v zastavěném území. (AOPK ČR).

V Chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví je splouvání povoleno po vyznačené vodácké cestě ale na vlastní nebezpečí! Proto musíte dbát zvýšené opatrnosti v úsecích, kde je naplavené dřevo. Ve zvláště chráněném území jsou kmeny v řece přirozenou součástí vodního toku. Řeka je zde krásná, ale také záludná. Proto zvolte trasu s ohledem na své vodácké zkušenosti. Rodinám s dětmi a méně zdatným vodákům se doporučuje ke splouvání spíše Malá Voda a Mlýnský potok, případně hlavní tok Moravy od Mohelnice po most na silnici Mladeč – Nové Zámky. Kolem jezů a objektů malých vodních elektráren přenášejte lodě v doporučených místech, nekoupejte se a neskákejte do vody v blízkosti těchto objektů jakožto v celém úseku vyznačené vodácké cesty – pod vodou leží naplavené kmeny. (AOPK ČR).

8.4. Interview

V rámci zjištění dalších relevantních informací jsem se vydala do Litovle, kde sídlí Správa CHKO Litovelské Pomoraví. Rozhovor jsem vedla s Ing. Olgou Žerníčkovou, která je vedoucí oddělení ochrany krajiny a její pracovní náplň je vodařka.

1. Kolik lidí ročně navštíví CHKO Litovelské Pomoraví?

Na to neznám odpověď, jelikož správa CHKO nemá peníze na to, aby si zaplatila monitoring návštěvnosti. V současné době se monitoring snaží řešit se studenty vysokých škol, kteří by měli zájem dobrovolně monitorovat návštěvnost. Již byla napsána diplomová práce, která se zabývá monitoringem a dokonce i stanoví způsoby jeho zjišťování.

S tím také souvisí počet zaměstnanců správy CHKO, kterých je pouze 10, a jsou rádi, že stíhají vlastní práci.

2. Jak řešíte porušení právních předpisů, návštěvního řádu a kdo se stará o dodržování všech předpisů na území CHKO Litovelské Pomoraví?

Máme zřízenou strážní službu podle zákona o ochraně přírody a krajiny, která ale má bohužel jen jednoho zaměstnance, kterému pomáhají dobrovolníci. Všechny přestupky jsou většinou řešeny domluvou, méně časté jsou blokové pokuty. Kontrola probíhá tak, že strážci přírody prochází území CHKO a pokud zjistí přestupek, tak jej hned na místě vyřídí.

3. Jak se staví správa CHKO ke sportovním aktivitám na území CHKO provozovaných?

Obecně kladně, sportovní aktivity nám nevadí, pokud nenarušují přírodní prostředí a pokud jsou provozovány na správných místech. Sportovní aktivity mají i přínos pro CHKO, protože lidé tím poznají prostředí a mohou si k němu vytvořit kladný vztah. Dokonce bylo i povoleno sjíždění řeky Moravy v těch částech, které bylo doposud zakázáno, samozřejmě s jistými omezeními, neboť tu jsou významné ptáčí oblasti. Sportovní aktivity upravuje i návštěvní řád. Největší problém související se sportovními aktivitami, je vjezd motorových vozidel, kterým podle zákona musí být dán souhlas orgánu přírody.

4. Jaké jsou ochranné podmínky v CHKO?

Ochranné podmínky jsou stanoveny v §26 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Další ochranné podmínky stanoví nařízení, kterým byla CHKO vyhlášena. Tyto podmínky stanovené nařízením nesmí být přísnější než ty stanovené zákonem.

5. Jak jsou regulovány sportovní aktivity v CHKO?

Regulace probíhá tak, že jsou vyznačeny cesty, trasy a stezky, kde se mohou provozovat sportovní aktivity. CHKO Litovelské Pomoraví je zvláštním typem, liší se od ostatních CHKO, už např. tím, že v žádné jiné CHKO (v národní přírodní rezervaci) není vyznačena vodácká stezka.

Dále se CHKO Litovelské Pomoraví podílí na přípravě a udržování cyklostezek, které jsou nejvíc využívané na jaře. Moravská stezka má asi 21 km. Teď momentálně se připravuje projekt cyklostezky kolem Moravských železáren v Olomouci, která bude sloužit i jako dopravní trasa do práce.

6. Nezhorší povolená vodácká stezka prostředí CHKO?

Jsme si vědomi, že naroste počet návštěvníků, ale na druhé straně docházelo ke sjíždění v těch zakázaných částech i před tím. Teď kontrolu hlavního toku bude provádět policie ČR. Kolem vodácké stezky budou cedule s informacemi pro vodáky, ale i pro ochranu území. V souvislosti s vodáckou stezkou jsme vydali 2 rozhodnutí, která určují, které části se mohou splouvat celoročně a které jen částečně. Tábořiště v okolí řeky nebylo nikde povoleno. O tábořiště, kempy byly zatím 2 žádosti a to v Novém Mlýně a v Litovli. Stejně se tábořilo na jezech „nouzově na 1 noc“, což je zakázané. Pokud by se některá tábořiště v budoucnu povolila, za pořádek, odpady, toalety by odpovídal provozovatel.

Vodácká cesta se nachází v národní přírodní rezervaci a má 41 km (mezi Litovlí a Chomoutovem), z toho 8 km je považováno za nejcennější úsek, který se nesmí splouvat v období od 1. 4. do 31. 7. z důvodu hnízdění ptáků. A jako náhrada slouží Malá voda okolo lesa. Od Hynkova dolů do Olomouce již není vodácká stezka vyznačena, a ani nebyla podána žádost o vyznačení. Asi by stejně nebyla povolena, nemá tradici a je zde málo vody, celá část zatarasena kmeny. Na Mále vodě před zahájením sjíždění byly odstraněny kmeny, aby proplutí bylo bezpečné. V nejcennějším 8 km úseku nedošlo k žádným úpravám, nebyly odstraněny kusy dřeva ani kmeny, v této části má příroda zůstat neporušená.

9. DISKUZE

Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví byla vyhlášena roku 1990. Na jejím území se nachází vzácná příroda, jež je součástí Natura 2000. Jedná se o soustavu chráněných území, která jsou významná v Evropské unii. Česká republika je členem EU a tudíž musí dodržovat komunitární právo, které má podobu nařízení, směrnic a doporučení. V rámci Natura 2000 byla vydána Směrnice Rady o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích).

Téma bakalářské práce jsem si zvolila, jelikož studuji dva úplně odlišné studijní obory na univerzitě Palackého, což je právo a management sportu a trenérství. Snažila jsem se tak najít společné téma těchto dvou oborů a rozšířit si tak obzor v této oblasti. Informace obsažené v této bakalářské práci budou základem i mých dalších prací. Jak jsem se v interview s paní Ing. Olgou Žerníčkovou dozvěděla, spolupráce se studenty vysokých škol je důležitá zejména z hlediska získávání dat a monitoringu CHKO Litovelské Pomoraví. K této tématice neexistuje mnoho pramenů, jelikož se tím zabývá jen málo autorů. Není ani divu, jelikož i já samotná jsem se o regulaci sportovních aktivit v rámci ochrany přírody a krajiny začala zajímat až nyní. Zatím co dříve, jsem byla vyznavačem jízdy na lyžích mimo vyznačené tratě i v národním parku.

Touto diskuzí shrnuji a vyhodnocuji získané informace. Životní prostředí jako součást lidského života musí být chráněno, udržováno, zlepšováno a využíváno. Proto v 70. letech 20. století vznikla nová právní disciplína, a to právo životního prostředí. Toto právo reguluje chování lidí k životnímu prostředí, stanoví míru, limity povoleného zatěžování a také různá omezení.

Právní úprava vykazuje velkou roztržitost. Tato roztržitost může způsobovat v praxi problémy lidem, kteří by z toho důvodu nevěděli, na které orgány se obrátit, nebo co si v CHKO mohou a neměli dovolit. Popřípadě, že existuje orgán ochrany přírody, který je může pokutovat.

Aby i další generace mohly sportovat a trávit volný čas v přírodě, je třeba klást velký důraz na prevenci, výchovu a vzdělání. Nestačí pouze jedna hodina zeměpisu v osmé třídě, ale chce to vzbudit a vypěstovat vztah k přírodě již od útlého dětství. Člověk by si pomocí těchto znalostí měl uvědomit, jak běžné věci ovlivňují prostředí a krajinu. Samotné proběhnutí v lese, nebo procházka v CHKO nemá špatný vliv na zdejší prostředí, ale odhozené odpadky, nadměrná hlučnost nebo např. vjíždění motorových vozidel už špatný vliv má. Vzbudit zájem

o životním prostředí můžeme i cestováním a poznáváním nejen zvláště chráněných území. Kdo z nás na vysoké škole navštívil všechny NP v České republice? A kdo by dokázal vyjmenovat alespoň polovinu CHKO v naší zemi? Kdyby každá rodina projela alespoň deset CHKO v tak si bude muset desetkrát přečíst pravidla, a bude se řídit návštěvním řádem, jsem si jistá, že desetkrát by člověku nebylo lhostejné, vyhodil v přírodě např. pet láhev.

Ke zlepšení ochrany přírody a krajiny by přispělo více peněz v rozpočtu správ CHKO. Ty mají často tak málo prostředků, že si např. mohou dovolit zaplatit jen jednoho člověka, který bude vykonávat funkci strážce ochrany přírody. Zbytek je tvořen dobrovolníky. Proto je stále hodně těch, kteří poškozují přírodu a krajinu a zůstanou nepotrestáni. Na níž jeden strážce nestačí. Když už strážce někoho chytí při porušování návštěvního řádu, pak nejčastějším řešením je dohoda.

Správy CHKO se vesměs na provozování sportovních aktivit dívají kladně, pokud neškodí životnímu prostředí, tj. pokud jsou provozována v souladu s přírodou. Samotné provozování sportovních aktivit venku, svědčí o tom, že lidem se v přírodě líbí, rádi zde tráví svůj volný čas, a tudíž by měli usilovat o její ochranu. V přírodě se dají provozovat sportovní aktivity nejrůznějšího charakteru. Sport slouží k zábavě, odreagování, uvolnění. Dochází také k budování cyklostezek, inlinových stezek, sjezdových a běžeckých tratí, vyznačení vodáckých a turistických cest. Tyto stezky, tratě, cesty často procházejí chráněným územím národního parku, CHKO a dalších. Bývají proto vyznačeny tak, aby nerušily zvěř, neničily vzácné rostliny, prostě nepoškozovaly chráněná území a zachovaly je v přirozeném stavu. Zvláště chráněným územím náleží zvláštní ochrana podle ZOPK, z toho důvodu, že jsou cennější než běžná příroda, tím, že tam člověk skoro nezasahuje, žijí tam chráněné druhy zvířat, nebo rostlin. To ale neznamená, že území, které nepodléhá zvláštní ochraně, není chráněno. Pro tyto „běžná“ území platí obecná ochrana přírody a krajiny. Zejména se zde ve velké míře uplatňují zásady práva životního prostředí jako je prevence, odpovědnost původce, ochrana u zdroje a další.

Na Litovelsku je známá sportovní akce, jenž má chráněné zvíře v názvu, a to je BOBR CUP, kloubí se zde běh, cyklistika a vodácký sport.

Závěrem uvedené diskuze lze konstatovat, že sport a životní prostředí k sobě patří ale je důležité si již v dětství k obojímu vybudovat vztah.

10. ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit způsoby právní regulace sportovních aktivit v Chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví a vysvětlit proč je důležité regulovat sportovní aktivity v chráněných územích. Při rozhovoru s paní Ing. Olgou Žerníčkovou, jsem zjistila, že regulace probíhá tak, že jsou vyznačeny cesty, trasy a stezky, kde se mohou provozovat sportovní aktivity. Na druhou stranu z rozhovoru vyplývá, že díky nedostatku finančních prostředků působí na území celé CHKO pouze jediný placený strážce a pár dobrovolníků.

Dále jsou sportovní aktivity v chráněných krajinných oblastech regulovány právními prostředky, jako jsou zákazy, omezení, opatření, povolení a souhlasy. Z takto stanovených zákazů jsou možné i výjimky v případech, kdy veřejný zájem výrazně převyšuje nad zájmem ochrany přírody. Jsou schvalovány usnesením vlády na základě žádosti předložené Ministerstvem životního prostředí. Hlavním principem ochrany přírody a krajiny je princip prevence.

Jedním z úkolů bakalářské práce bylo vysvětlit vzájemný vztah mezi sportem a životním prostředím. Sportování v CHKO Litovelské Pomoraví je povoleno a dokonce i podporováno, ze předpokladu dodržování návštěvního řádu. Mezi sporty, které jsou zde provozovány, patří cykloturistika, pěší turistika a vodácký sport. Pro bezproblémové sportovní vyžití jsou zde vyznačeny vodní cesty, cyklostezky a naučné stezky. Sportovní aktivity mají i velký přínos pro CHKO, protože lidé tím poznávají prostředí a vytvářejí si k němu kladný vztah. Největší problém související se sportovními aktivitami, bývá vjezd motorových vozidel, kempování nadvoko a nadměrný hluk.

Existuje i iniciativa občanského sdružení Krásná Morava, která by chtěla vybudovat tábořiště pro vodáky kolem řeky Moravy, ta sice nenarazila na odpor ochránců přírody, ale došlo k zamítnutí kvůli územnímu plánování.

11. SHRNU TÍ

Bakalářská práce se zabývá studiem právní regulace sportovních aktivit v CHKO Litovelské Pomoraví a vysvětlením proč je důležité regulovat sportovní aktivity v chráněných územích.

V úvodní teoretické části je vymezeno území CHKO Litovelské Pomoraví, vysvětleny pojmy nezbytné pro pochopení tématu jako je právo, životní prostředí, ochrana životního prostředí, právní normy, sport a prostředí, funkce sportu a další.

V druhé části práce jsou uvedeny cíle a úkoly bakalářské práce, uvedena je metodika, která obsahuje popis použitelných metod a technik v této práci.

Praktická část prezentuje výsledky analýzy, syntézy získaných informací a získaných odpovědí na základě interview, které jsou uváděny tak, aby na sebe souvisle navazovaly. Na základě vyhodnocení výsledků, jsem došla k určitým závěrům.

V závěrečné části bakalářské práce je uvedena diskuze a závěrečné vyhodnocení této práce.

SUMMARY

This final work focuses on finding out the legal regulation of sports activities in conservation area Litovelské Pomoraví and explanation, why is important to regulate sports activities in protected area.

In introductory part, are defined conservation area Litovelské Pomoraví, explained terms which are important for understanding this theme like law, environment, environmental protection, statute, sport and environment, function of sport and others.

In the second part, the goals and the tasks of the final works are mentioned. The methodology is mentioned too and it contains the descriptions of methods and techniques used in this work.

Practical part presents the results of analysis, synthesis of gained information and information from interview, which are concurred coherently. According to my archive results I make some conclusion.

Discussion and closing evaluation are stated in the final part of the work.

12. REFERENČNÍ SEZNAM

Seznam literatury:

- Boguszak, J., Čapek, J. & Gerloch, A. (2004). *Teorie práva*. Praha: ASPI Publishing.
- Damohorský, M., Drobník, J., Smolek, M., Sobotka, M. & Stejskal, V. (2010). *Právo životního prostředí*. 3. Vydání. Praha: C.H.Beck.
- David, P. & SOUKUP, V. (2010). *Velká turistická encyklopedie. Olomoucký kraj*. Banská Bystrica: vydavatelství Euromedia Group, k. s.
- Doležal, T. (1998a). *Otázky a pojmy ve vztahu sport a prostředí*. Sport a prostředí, 16. svazek. Praha: Český olympijský výbor. S 6 – 10.
- Doležal T. (1998b). *Může sport přispět ke zlepšení životního prostředí?* Tělesná výchova a sport mládeže, ročník 64, č. 7, str. 10 – 12.
- Doležal, T. (1998c). *Olympijské hnutí a ochrana prostředí*. Sport a prostředí, 16. svazek. Praha: Český olympijský výbor.
- Doležal, T. (2000). *Olympijské hnutí se vyslovilo pro ochranu životního prostředí*. Tělesná výchova a sport mládeže, ročník 66, str. 7 – 11.
- Doležal, T. (2001). Sborník, Ochrana životního prostředí ve sportu. In Doležal, T. *Národní konference „Sport v České republice na začátku nového tisíciletí“*. Praha: Univerzita Karlova.
- Dudová, J. et al. (2006). *Právo životního prostředí*. 2. díl. 2. přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita.
- Hodaň, B. (2000). *Tělesná kultura – sociokulturní fenomén: východiska a vztahy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Husáková, T. (2007). *Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví*. AOPK ČR – Správa CHKO Litovelského Pomoraví.
- Janečková, J. (2011). Vodáci smí do rezervace, zpět ve hře je i síť kempů u Moravy. *MF Dnes*, B1.
- Klimková, P. (2011). *Vodácké kempy letos u Moravy nebudou, některé asi nevzniknou vůbec* [online].

Klíma, K. et al. (2009). *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: nakladatelství Aleš Čeněk.

Králík, M. (2001). *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck.

Kubů, L., Hungr, P. & Osina, P. (2007). *Teorie práva*. Praha: Linde.

Prchalová, J. (2010). *Úplné znění zákona s komentářem, judikaturou a prováděcími předpisy. Zákon o ochraně přírody a krajiny a Natura 2000*. 2. aktualizované a rozšířené vydání k 1. 3. 2010. Praha: Linde.

Ryska, R. (1994). *Právo pro střední školy*. Praha: Fortuna.

Voženílek, V. et al. (2002). *Národní parky a chráněné krajinné oblasti české republiky*. Olomouc: Univerzita Palackého.

Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb. správní řád ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. Listina základní práv a svobod

Internetové zdroje:

www.litovelskepomoravi.ochranaprirody.cz

www.mzp.cz

www.greenpeace.cz

www.idnes.cz

13. SEZNAM ZKRATEK

CHKO – Chráněná krajinná oblast

NP – Národní park

OH – Olympijské hry

MOV – Mezinárodní olympijský výbor

EU – Evropská Unie

ZOPK – Zákon o ochraně přírody a krajiny

LZPS – Listina základních práv a svobod

OSN – Organizace spojených národů

NPR – národní přírodní rezervace

NPP – národní přírodní památka

PR – přírodní rezervace

PP – přírodní památka

AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy